C/2024/6810

29.11.2024.

PADOMES IETEIKUMS

(2024. gada 21. oktobris)

par Čehijas ekonomikas, budžeta, nodarbinātības un strukturālo politiku

(C/2024/6810)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ([2]), ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm mehānisms palīdz panākt ekonomikas un sociālo atveseļošanu un īstenot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(2) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ([3]) ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Čehija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

([1]) OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai. Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī funkcionējošs vienotais tirgus, kas ir ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes attiecībā uz reformām un investīcijām, lai risinātu pašreizējās produktivitātes problēmas, kā arī vairotu Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. Komisija 2024. gada 14. februārī nāca klajā ar paziņojumu "2024. gada ziņojums par vienoto tirgu un konkurētspēju". Minētajā paziņojumā detalizēti aprakstīts, kādas ir Eiropas vienotā tirgus priekšrocības un izaicinājumi, un tajā ir analizētas gada norises saskaņā ar deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.

(4) Komisija 2023. gada 21. novembrī pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas pusgadu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kas attiecas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ([4]) pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Čehiju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Padome pieņēma Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([5]) ("2024. gada ieteikums par eurozonu") 2024. gada 12. aprīlī un Vienoto nodarbinātības ziņojumu 2024. gada 11. martā.

(5) Savienības jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Regulu (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību, grozīto Padomes Regulu (EK) Nr. 1467/97 ([6]) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES ([7]) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām. Jaunā ekonomikas pārvaldības satvara mērķis ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Jaunais ekonomikas pārvaldības satvars arī veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu apvienojumā ar efektīvāku un konsekventāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai savs valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot četrus vai piecus gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais sasaukuma laiks. Neto izdevumu ([8]) virzībai valstu vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos ir jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt līdz trim gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānus, Komisija 2024. gada 21. jūnijā publicēja norādījumus par informāciju, kas dalībvalstīm jāsniedz savos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānos un gada progresa ziņojumos. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. un 36. pantu Komisija dalībvalstīm attiecīgā gadījumā nosūtīja atsauces trajektorijas un tehnisko informāciju. Dalībvalstīm savi valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni ir jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Saskaņā ar valsts tiesisko

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Padomes Ieteikums (2024. gada 12. aprīlis) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2024/2807, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Padomes Direktīva 2011/85/ES (2011. gada 8. novembris) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktā: "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

regulējumu dalībvalstis var apspriest savus vidēja termiņa plānu projektus ar savu valsts parlamentu, lūgt neatkarīgām fiskālajām iestādēm sniegt atzinumu, kā arī apspriesties ar sociālajiem partneriem un citām valsts ieinteresētajām personām.

(6) 2024. gadā Eiropas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi novērst visas problēmas, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas ir pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(7) Čehija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu Komisijai iesniedza 2021. gada 1. jūnijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 8. septembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu par Čehijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ([9]) un 2023. gada 16. oktobrī grozīja šo lēmumu, ievērojot Regulas (ES) 2021/241 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu ([10]). Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Čehija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(8) Čehija saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 ([11]) 8. panta 1. punktu 2024. gada 24. aprīlī iesniedza savu 2024. gada valsts reformu programmu un 2024. gada 30. aprīlī – savu 2024. gada konverģences programmu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu 2024. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Čehijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(9) 2024. gada 19. jūnijā Komisija publicēja 2024. gada ziņojumu par Čehiju. Tajā tika izvērtēts, kā Čehijas īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Čehija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Čehijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(10) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Čehijas vispārējās valdības budžeta deficīts no 3,2 % no IKP 2022. gadā palielinājās līdz 3,7 % 2023. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 44,2 % no IKP 2022. gada beigās saruka līdz 44,0 % 2023. gada beigās. Kā paziņots Komisijas 2023. gada 8. marta paziņojumā "Fiskālās politikas norādes 2024. gadam", Komisija veic priekšdarbus, lai sāktu uz deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu saskaņā ar spēkā esošajām tiesību normām. Komisija 2024. gada 19. jūnijā izdeva ziņojumu saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu. Minētajā ziņojumā bija novērtēts Čehijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā secināts, ka, ņemot vērā šo novērtējumu un pēc tā atzinuma izskatīšanas, kuru Ekonomikas un finanšu komiteja ir formulējusi, ievērojot Līguma 126. panta 4. punktu, Komisija 2024. gada jūlijā neierosinās sākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru attiecībā uz Čehiju.

([9]) ST 11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1.

([10]) Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 16. oktobris), ar ko groza Īstenošanas lēmumu (2021. gada 8. septembris) par Čehijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 13383/23 INIT; ST 13383/23 ADD 1).

([11]) Padomes Regula (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu (OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

(11) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica ([12]) Čehijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai ([13]), ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Čehijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Čehijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja ([14]) 2023. gadā bija bremzējoša: 0,9 % apmērā no IKP, šajā kontekstā ņemot vērā augstu inflāciju. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,7 % no IKP. Tas ietver to mērķorientēto ārkārtas atbalsta pasākumu izmaksu samazinājumu par 0,4 % no IKP, kuri bija vērsti uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu, kā arī tādu izmaksu samazinājumu par 0,1 % no IKP, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas. Kopumā – prognozētais 2023. gada valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilda Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Izdevumi, kas finansēti no mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem, 2023. gadā veidoja 1,1 % no IKP. Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 4,4 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu tas ir palielinājums par 0,5 procentpunktiem. Čehija no mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēja papildu investīcijas. Čehija finansēja publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veikšanā un enerģētiskajā drošībā, piemēram, energoefektivitātes uzlabošanas renovācijā un atjaunīgo energoresursu uzstādīšanā, dzelzceļu modernizācijā un drošības uzlabošanā un projektu sagatavošanā elektrifikācijai, aizsardzībai pret plūdiem un zemes un pašvaldību ūdens aizturēšanai, Čehijas uzņēmumu projektos, kuru mērķis ir samazināt ūdens patēriņu un piemērot aprites risinājumus uzņēmumiem, publiskā un privātā sektora partnerības pētniecībā un inovācijā un digitālo ierīču nodrošināšanā skolām. Minētās publiskās investīcijas lielā mērā finansē no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

(12) 2024. gada konverģences programmas budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 1,4 % un 2025. gadā par 2,6 %, savukārt inflācija, ko mēra, izmantojot saskaņotos patēriņa cenu indeksu (SPCI), 2024. gadā plānota 2,7 % apmērā un 2025. gadā 2,4 % apmērā. Gaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies līdz 2,3 % no IKP 2024. gadā un sasniegs līdz 2,1 % no IKP 2025. gadā, turklāt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs palielinājusies līdz 45,5 % un 2025. gada beigās – līdz 46,4 %. Prognozēts, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies līdz 1,6 % no IKP 2026. gadā un 1,2 % no IKP 2027. gadā. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības bilance visā programmas aptvertajā laikā saglabāsies zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Savukārt paredzams, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies līdz 47,1 % 2026. gadā un stabilizēsies 2027. gadā.

(13) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 1,2 % un 2025. gadā par 2,8 %, un inflācija, ko mēra, izmantojot SPCI, 2024. gadā plānota 2,5 % apmērā un 2025. gadā 2,2 % apmērā.

(14) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 2,4 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās sasniegs 45,2 %. Deficīta samazinājums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo augsto enerģijas cenu ietekmes mazināšanai paredzēto pasākumu atcelšanu un konsolidācijas paketes īstenošanu. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm paredzams, ka fiskālā nostāja 2024. gadā būs bremzējoša (2,3 % no IKP).

(15) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no mehānisma neatmaksājamā atbalsta ("dotācijām") 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,5 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,4 % no IKP 2023. gadā). No mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Čehijas vispārējās valdības bilanci vai parādu. Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no mehānisma aizdevumiem 2024. gadā tiks segti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,1 % no IKP (salīdzinājumā ar 0 % no IKP 2023. gadā).

([12]) Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Čehijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 19. lpp.).

([13]) Pamatojoties uz Komisijas 2024. gada pavasara prognozi, vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugums, ko izmanto fiskālās nostājas mērīšanai, Čehijā 2023. gadā nominālā izteiksmē ir bijis 10,5 %, ņemot vērā 10 gadu vidējo reālo potenciālo izaugsmes tempu un 2023. gada IKP deflatoru.

([14]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no Savienības budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

(16) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica ([15]) Čehijai nodrošināt, ka 2024. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu ([16]) nominālo pieaugumu līdz ne vairāk kā 6,0 %. Dalībvalstis tika aicinātas sava 2023. gada budžeta izpildes gaitā un 2024. gada budžeta plāna projektu sagatavošanas gaitā ņemt vērā, ka Komisija, pamatojoties uz 2023. gada budžeta izpildes rezultātu datiem, ierosinās Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Čehijas neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā samazināsies par 1,1 %, tātad šis rādītājs būs mazāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu. Tas atbilst Padomes ieteikumam.

(17) Turklāt Padome ieteica Čehijai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus un attiecīgos ietaupījumus izmantot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Padome arī ieteica, ka tad, ja enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, Čehijai ir jānodrošina, ka šādi atbalsta pasākumi ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi enerģētikas atbalsta pasākumu aplēstās neto budžeta izmaksas ([17]) ir 1,2 % no IKP 2023. gadā, bet 2024. un 2025. gadā tiek prognozētas - 0,2 % līmenī. Konkrētāk, tiek pieņemts, ka negaidītas papildu peļņas nodoklis paliks spēkā 2024. un 2025. gadā ([18]). Ja attiecīgie ietaupījumi atbilstoši Padomes ieteikumam tiktu izmantoti valdības budžeta deficīta mazināšanai, minētās prognozes 2024. gadā nozīmētu fiskālo korekciju 1,4 % apmērā no IKP, savukārt neto valsts finansēto primāro izdevumu ([19]) bremzējošā ietekme uz 2024. gada fiskālo nostāju būtu 2,2 % apmērā no IKP. Ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumi ir izbeigti 2023. un 2024. gadā. Tas atbilst Padomes ieteikumam. Turklāt ir paredzēts attiecīgos ietaupījumus pilnībā izmantot valsts sektora budžeta deficīta samazināšanai. Tas arī atbilst Padomes ieteikumam.

(18) Padome turklāt Čehijai ieteica arī saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas samazināsies no 4,4 % no IKP 2023. gadā līdz 4,2 % no IKP 2024. gadā. Šo samazinājumu nosaka Savienības struktūrfondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda beigas, kam līdzekļi bija pieejami līdz 2023. gadam. Ņemot vērā šo papildu faktoru, tiek uzskatīts, ka publiskās investīcijas 2024. gadā atbilst Padomes ieteikumam. Savukārt paredzams, ka publiskie izdevumi, kas tiek finansēti no ieņēmumiem no Savienības fondiem, tai skaitā no mehānisma dotācijām, 2024. gadā samazināsies līdz 1,0 % no IKP (1,1 % no IKP 2023. gadā). Šo samazinājumu nosaka Savienības struktūrfondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda beigas, kam līdzekļi bija pieejami līdz 2023. gadam.

(19) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem un pieņēmumu, ka politika nemainīsies, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 1,9 % no IKP. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās palielināsies līdz 45,5 %. Parāda attiecības pret IKP pieaugums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo negatīvo nominālo bilanci, ko daļēji kompensē nominālā IKP pieaugums.

(20) Čehijas strukturālā budžeta bilance ir samazinājusies no vidēji tuvas līdzsvaram laikposmā no 2014. līdz 2019. gadam līdz - 2,9 % 2023. gadā. Tas bija saistīts ar pastāvīgiem pasākumiem, piemēram, iedzīvotāju ienākuma nodokļa samazinājumu un sociālā nodrošinājuma pabalstu pieaugumu, tostarp pensiju automātisku indeksāciju atbilstoši inflācijai, ko nefinansēja ar attiecīgu ieņēmumu pieaugumu. Ar sabiedrības novecošanu saistīto izmaksu pieaugums rada papildu spiedienu uz fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā un ilgtermiņā. Čehija 2023. gadā grozīja pensiju sistēmas pirmo līmeni, tostarp samazināja pensiju indeksāciju un stingrāk reglamentēja priekšlaicīgu pensionēšanos. Tomēr bez papildu izmaiņām paredzams, ka līdz 2060. gadam pensiju izdevumi palielināsies par aptuveni 3 procentpunktiem, ņemot vērā prognozēto vecumatkarības koeficienta divkāršošanos ([20]), pensionēšanās vecuma ierobežojumu, kā arī to cilvēku skaitu, kuri priekšlaicīgi pensionēsies. Ja vien to nefinansē ar attiecīgu

([15]) Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūlijs) par Čehijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2023. gada konverģences programmu (OV C 312, 1.9.2023., 22. lpp.).

([16]) Neto primārie izdevumi tiek definēti kā valsts finansētie izdevumi, no kuriem atņemti i) diskrecionārie ieņēmumu pasākumi, ii) procentu izdevumi, iii) cikliskā bezdarba izdevumi un iv) vienreizējie un citi pagaidu pasākumi.

([17]) Tās atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksas, ievērojot ieņēmumus un izdevumus un attiecīgā gadījumā atskaitot ieņēmumus no nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidīto papildu peļņu.

([18]) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē principā tiek pieņemts, ka pasākumi, kas saskaņā ar Čehijas sniegto informāciju paliek spēkā līdz 2024. gada beigām, ietekmēs budžetu arī 2025. gadā.

([19]) Šī ietekme tiek noteikta kā vispārējās valdības primāro izdevumu izmaiņas, atskaitot i) diskrecionāro ieņēmumu pasākumu izmaiņu ietekmi uz budžetu, ii) vienreizējos izdevumus, iii) cikliskā bezdarba izdevumus un iv) no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret nominālā IKP potenciālā pieauguma vidēja termiņa (desmit gadu) vidējo rādītāju, izsakot kā attiecību pret nominālo IKP.

([20]) Saskaņā ar 2024. gada aprīlī Komisijas publicēto 2024. gada ziņojumu par novecošanu.

ieņēmumu pieaugumu, ar novecošanu saistīto izdevumu prognozētais pieaugums varētu palielināt fiskālās stabilitātes riskus vidējā termiņā un ilgtermiņā. Valdība ierosina likumā noteikto pensionēšanās vecumu saistīt ar paredzamo mūža ilgumu un palēnināt jaunpiešķirto pensiju pieaugumu. Ja šīs izmaiņas tiktu īstenotas, tās uzlabotu pensiju sistēmas fiskālo ilgtspēju. Citi iespējamie pasākumi fiskālās ilgtspējas nodrošināšanai ilgtermiņā ietver darbaspēka piedāvājuma palielināšanu, nodrošinot stimulus palielināt to cilvēku līdzdalības rādītājus, kuri ir pārsnieguši pensionēšanās vecumu.

(21) Konkurētspēju un ražīgumu kavē darba ņēmēju trūkums. Ņemot vērā sieviešu zemo nodarbinātības līmeni vairākus gadus pēc dzemdībām, varētu palielināt māšu nodarbinātību. Papildus tam, ka trūkst pieejamas bērnu aprūpes, nodokļu un pabalstu sistēma attur mazāk pelnošos vecākus, jo īpaši mātes, no atgriešanās darbā. Trīs gadus ilgs bērna kopšanas atvaļinājums, lieli nodokļu atvieglojumi nestrādājošiem laulātajiem un ģimenes pabalsti, kas mudina mazāk pelnošos vecākus izmantot ilgus atvaļinājuma periodus, attur vecākus, jo īpaši mātes, no strādāšanas vai darba meklēšanas. Nodokļu uzlikšana otro pelnītāju ienākumiem 2022. gadā pārsniedza Savienības vidējo rādītāju un pārsniedza nodokļu īpatsvaru neprecētiem cilvēkiem tajā pašā algu līmenī. Iedrošinot mazāk pelnošos vecākus strādāt vai meklēt darbu, tiktu veicināti arī lielāki pensiju sistēmas ieņēmumi.

(22) Čehijas kopējie nodokļu ieņēmumi attiecībā pret IKP ir ievērojami zemāki par Savienības vidējo rādītāju 2022. gadā (35,3 % salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju, kas ir 40,2 %). Nodokļu bāzes paplašināšana, paplašinot to nodokļu daļu, kas mazāk kaitē izaugsmei, sniedz iespēju atbalstīt ekonomikas izaugsmi un fiskālo ilgtspēju. Regulārais īpašuma nodoklis ir viens no nodokļiem, kas vismazāk kaitē izaugsmei, bet ieņēmumi no regulāriem īpašuma nodokļiem ir ļoti zemi, proti, 0,2 % no IKP salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju, kas ir 1,0 % no IKP (2022. gadā). Neraugoties uz regulāro īpašuma nodokļu pieaugumu 2024. gadā, ēku un dzīvokļu regulāro īpašuma nodokļu sistēmas pamatā ir īpašumu atrašanās vieta, kas rada nevienlīdzīgu nodokļu uzlikšanu vienas un tās pašas vērtības īpašumiem un nereaģē uz izmaiņām īpašuma vērtībā. Ieviešot nekustamā īpašuma novērtēšanas sistēmu, kurā īpašuma vērtība tiek izvēlēta par nodokļa bāzi, īpašuma vērtība tiek saskaņota ar tirgus vērtību un ļauj regulāri atjaunināt īpašuma vērtību, tiktu palielināta nodokļa efektivitāte kā instruments īpašuma cenu pieauguma mazināšanai un esošā dzīvojamā fonda visproduktīvākai izmantošanai. Tas savukārt palielinātu mājokļu pieejamību un cilvēku spēju pārvietoties darba nolūkā, atbalstot ekonomikas izaugsmi un palielinot ieņēmumus no regulāriem īpašuma nodokļiem.

(23) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka minētās reformas un investīcijas palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Šajā īsajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu Čehijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai izpildītu atveseļošanas un noturības plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Čehijai ir svarīgi turpināt reformu īstenošanu un paātrināt investīcijas, novēršot attiecīgās problēmas un vienlaikus stiprinot apguves spēju. Atveseļošanas un noturības fondu apgūšanu īpaši ierobežo administratīvo spēju ierobežojumi dažās īstenošanas struktūrās. Tas ir īpaši redzams jomās, kurās vajadzīgas plašākas zināšanas, piemēram, zaļā un digitālā pārkārtošanās. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(24) Gatavojot kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatu, Čehijai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060 ([21]) 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, ko atbalsta no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālā fonda Plus ("ESF+"), Kohēzijas fonda un Taisnīgas pārkārtošanās fonda ("TPF"), cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus, kā arī nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Uz minētā pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā Savienības finansējuma galīgā piešķiršana. Lai gan Čehijai ir progress kohēzijas politikas programmu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā, problēmjautājumi un ievērojamas reģionālas atšķirības ir

([21]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

saglabājušās. *Severozápad* reģions un mazākā mērā *Moravskoslezko* reģions ir attīstības strupceļā. Ļoti svarīgi ir paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu apvienojumā ar administratīvo spēju stiprināšanu, jo īpaši minētajos reģionos. Kohēzijas politikas programmās iekļautās prioritātes vēl aizvien ir aktuālas. Jo īpaši ir jāattīsta reģionu administratīvās spējas, jāuzlabo to partnerība un jāpalielina to līdzdalība, lai palielinātu Savienības līdzekļu apguvi mazās pašvaldībās, mazos un vidējos uzņēmumos (MVU) un vietējās nevalstiskās organizācijās. Ir jāīsteno investīcijas ilgtspējīga pilsētu un reģionālā transporta un alternatīvo degvielu infrastruktūras atbalstam, lai paātrinātu zaļo pārkārtošanos, kā arī atjaunīgo energoresursu plašāku izmantošanu, kā arī investīcijas energoefektivitātē un aprites ekonomikā. Ir svarīgi pabeigt plānotās klimatadaptācijas darbības, galveno uzmanību pievēršot dabiskajiem ūdens aiztures pasākumiem. Prioritāte ir arī paātrināt pagaidu aizsardzības ietvaros no Ukrainas pārvietoto personu integrāciju, tostarp integrāciju darba tirgū atbilstoši viņu prasmēm. Joprojām ir svarīgi koncentrēties uz tādu pasākumu ietekmi, kas saistīti ar nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, piemēram, romiem.

(25) Saistībā ar vidusposma pārskatu ir jāpievērš papildu uzmanība iespējām mobilizēt vairāk privātā sektora resursu, jo īpaši plašāk izmantojot finanšu instrumentus apvienojumā ar dotācijām. Šādos novatoriskos instrumentos var izmantot vairāk privāto investīciju, jo īpaši energoefektivitātes, tīras enerģijas risinājumu un uzņēmējdarbības attīstības jomā. Valsts attīstības bankas spējas būtu jāizmanto efektīvāk, lai kohēzijas politikas programmās īstenotu finanšu instrumentus. Ņemot vērā Čehijas ieceri izrauties no mērena novatora līmeņa, valsts varētu arī izmantot Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/795 ([22]), tādās jomās kā digitālās tehnoloģijas un dziļo tehnoloģiju inovācija, tīras un resursefektīvas tehnoloģijas un biotehnoloģijas, attiecīgā gadījumā saskaņojot to ar valsts pārdomātas specializācijas stratēģiju, lai atbalstītu nozares pārveidi.

(26) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjautājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un citos Savienības fondos, Čehija saskaras ar vairākiem citiem problēmjautājumiem, kas saistīti ar valsts pārvaldi un konkurētspēju.

(27) Tiek izdarīts spiediens uz Čehijas kā darba devējas pievilcību un civildienesta spēju noturēt talantus. Tas ir īpaši svarīgi darbvietās ekspertu, vadības un informācijas tehnoloģiju jomā. Civildienesta likuma grozījumi stājās spēkā 2023. gadā, paredzot noteiktus pilnvaru termiņus augstākā līmeņa ierēdņiem, ātrākus darbā pieņemšanas procesus un plašākas iespējas piesaistīt ārējos kandidātus. Tomēr cilvēkresursu pārvaldības sadrumstalotība kavē sistēmiskāku pieeju talantu pārvaldībai. Čehijas valsts pārvaldes izmērs ir mazāks par Savienības vidējo rādītāju gan izdevumu, gan nodarbināto skaita ziņā. Tomēr algas par līdzvērtīgu izglītības līmeni ir zemākas nekā privātajā sektorā un reālā izteiksmē ir samazinājušās par vairāk nekā 10 % salīdzinājumā ar 2004. gadu, vēl vairāk samazinot civildienesta pievilcību. Lai uzlabotu Čehijas valsts pārvaldes pakalpojumu efektivitāti un kvalitāti, ir būtiski stiprināt tās spēju piesaistīt, noturēt un attīstīt talantus.

(28) Čehijas valsts pārvaldei ir būtiska nozīme ekonomikas konkurētspējas saglabāšanā, jo tā veido normatīvo vidi un publiskās investīcijas, jo īpaši saistībā ar divējādo pārkārtošanos. Čehijas publiskā sektora sniegums un valdības efektivitāte 2022. gadā saglabājās stabila un tuva Savienības vidējam rādītājam. Tomēr joprojām pastāv problēmas stratēģiskās vadības un uz pierādījumiem balstītas politikas veidošanā. Nepieciešams samazināt departamentus un stiprināt stratēģiskās vadības spējas, lai uzlabotu stratēģiju konsekvenci un to īstenošanu visās politikas jomās. Čehijas sadrumstalotās vietējās administratīvās spējas ir būtisks faktors, kas cita starpā neļauj mazajiem saņēmējiem efektīvi izmantot Savienības līdzekļus. Savienības līdzekļu apguvi mazās pašvaldībās, MVU un vietējās nevalstiskās organizācijās uzlabotu atbalsta sniegšanu pieteikumu iesniedzējiem, piemēram, ieceļot kopīgus projektu vadītājus un sniedzot visaptverošu informāciju par to, kā viņi var pieteikties ES finansējumam vienā vietā. Šajā sakarā prioritāte ir mērķtiecīgi atbalstīt vietējo administratīvo spēju palielināšanu strukturāli skartajos reģionos, piemēram, *Severozápad* un *Moravskoslezsko* reģionā. Labs piemērs, ko sniedz Taisnīgas pārkārtošanās fonds, liecina, ka reģioni tiktu aktivizēti, ja tiem būtu svarīgāka vieta savu īpašo vajadzību noteikšanā.

([22]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/795 (2024. gada 29. februāris), ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (STEP) un groza Direktīvu 2003/87/EK un Regulas (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 un (ES) 2021/241 (OV L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(29) Čehijas sniegumu inovācijas jomā joprojām kavē neefektīva tehnoloģiju un zināšanu pārnese un vāja saikne starp akadēmiskajām aprindām un rūpniecības nozari. Publiskie izdevumi pētniecībai un izstrādei, ko finansē uzņēmumi, joprojām ir aptuveni puse no Savienības vidējā rādītāja (0,023 % no IKP salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju – 0,045 %), un pēdējos gados tiem ir bijusi tendence samazināties, parādot zemo akadēmisko aprindu un uzņēmumu sadarbības un stimulu sadarboties līmeni. Tas būtiski ietekmē pētniecības rezultātu pārnesi uz ekonomiku un ierobežo Čehijas inovācijas spējas, par ko liecina, piemēram, ierobežotu patentu pieteikumu skaitu, kas joprojām ir krietni zemāks par Savienības vidējo rādītāju (0,83 procentpunkti uz miljardu no IKP 2020. gadā salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju – 3,4 procentpunkti). Šo problēmu varētu palīdzēt risināt pasākumi nolūkā strukturāli uzlabot un stiprināt tehnoloģiju nodošanu Čehijā, kuru konkrētais mērķis ir stiprināt tehnoloģiju nodošanas efektivitāti un atvieglot atvasuzņēmumu izveidi. Paredzams, ka pamatprogrammas "Apvārsnis" politikas atbalsta instrumenta projekts, kas sāksies 2024. gada 9. jūnijā, Čehijai sniegs konkrētu atbalstu un politikas ieteikumus attiecībā uz zinātnes un uzņēmējdarbības saiknes stiprināšanu.

(30) Samazinās līdzdalība augstākajā izglītībā un iegūtais augstākās izglītības līmenis, un tas vēl vairāk saasina kvalificētu darbinieku trūkumu. Terciārās izglītības iegūšanas līmenis 25–34 gadus vecu cilvēku vidū kopš 2021. gada ir lejupejošs, un tas ir ceturtais zemākais rādītājs Savienībā (33,7 % salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju 43,1 %), kas ir tālu no Savienības mērķa – 45 %. Laikposmā no 2016. līdz 2021. gadam uzņemto studentu skaits samazinājās par 11,6 %. Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas rādītāji joprojām ir augsti. Finansiālais atbalsts studentiem pastāvīgi ir zems (2,5 % no publiskajiem izdevumiem salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju 18,8 %), neraugoties uz empīriskiem pierādījumiem, kas liecina par augstu produktivitātes atdevi no investīcijām augstākajā izglītībā.

(31) Darba ņēmēju trūkums un prasmju neatbilstība joprojām ir neatliekama problēma, kas traucē Čehijas ekonomikas konkurētspēju. To varētu uzlabot, veicot dažādus pasākumus, piemēram, reglamentēto profesiju reformu un tādu trīspusēju platformu plašāka iesaistīšanu, kurās pulcinātas iesaistītās personas vai eksperti, lai novērstu ilgstošu kvalificētu darbinieku trūkumu. Turklāt Čehija pagaidu aizsardzības mehānisma ietvaros ir pieredzējusi Savienības lielāko no Ukrainas pārvietoto personu pieplūdumu uz vienu iedzīvotāju. Tomēr vairāk nekā 50 % no viņiem ieņem mazāk kvalificētus amatus nekā viņiem bija Ukrainā, un tiek ziņots, ka valoda ir nepārprotams šķērslis. Turklāt aptuveni 30 % arī apgalvoja, ka šķērslis labāka darba atrašanai ir kvalifikācijas atzīšana. Vienkāršojot ārvalstu kvalifikāciju atzīšanu un palielinot nepietiekami pārstāvēto grupu, tostarp no Ukrainas pagaidu aizsardzības mehānisma ietvaros pārvietoto personu, dalību darba tirgū, varētu mazināt grūtības darba tirgū,

AR ŠO IESAKA Čehijai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Ievērojot reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta prasības, ierobežot neto izdevumu ([23]) pieaugumu 2025. gadā līdz līmenim, kas vidējā termiņā *inter alia* nodrošina vispārējās valdības budžeta deficīta saglabāšanu zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kura ir 3 % no IKP, un vispārējās valdības parādu saglabāšanu piesardzīgā līmenī. Veikt pasākumus, lai nodrošinātu pensiju sistēmas fiskālo ilgtspēju ilgtermiņā. Pazemināt nodokļus un pabalstus, kas attur vecākus no atgriešanās darbā, lai veicinātu sieviešu lielāku līdzdalību darba tirgū. Uzlabot stimulus, lai cilvēki, kas tuvojas pensionēšanās vecumam, turpinātu strādāt. Veikt pasākumus, lai palielinātu ieņēmumus no regulāriem īpašuma nodokļiem.

2. Stiprināt administratīvās spējas atveseļošanas un noturības plāna pārvaldīšanai, investīciju paātrināšanai un reformu īstenošanas tempa saglabāšanai. Risināt attiecīgās problēmas, lai turpinātu ātru un efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam. Paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Saistībā ar minēto programmu viduposma pārskatīšanu turpināt koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, rīkojoties, lai sekmīgāk novērstu iesakņojušās reģionālās atšķirības un nevienlīdzību, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās iespējas uzlabot konkurētspēju.

([23]) Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktu "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot procentu izdevumus, diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

3. Stiprināt Čehijas valsts pārvaldes spēju piesaistīt, noturēt un attīstīt talantus, jo īpaši tos, kuriem ir analītiskās, vadības un informācijas tehnoloģiju prasmes. Samazināt departamentus un stiprināt stratēģiskās vadības spējas, lai uzlabotu konsekvenci dažādās politikas jomās. Atbalstīt sadarbību starp pašvaldībām, tostarp sniedzot atbalstu administratīvo spēju veidošanai, kas vērsta uz strukturāli skartajiem reģioniem.

4. Veicināt inovāciju, uzlabojot tehnoloģiju nodošanu no akadēmiskajām aprindām uzņēmumiem, atbalstot atvasuzņēmumu un jaunuzņēmumu izveidi un palielinot dalību terciārajā izglītībā. Stiprināt ekonomikas konkurētspēju, novēršot prasmju neatbilstību, vienkāršojot ārvalstu kvalifikāciju atzīšanu un palielinot nepietiekami pārstāvēto grupu dalību darba tirgū.

Luksemburgā, 2024. gada 21. oktobrī

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

NAGY I.